Jan van Zon

Jan van Zon is geboren op 4 mei 1903 in Purmerend. Hij was de zoon van Gerrit van Zon en Rinsje Olij. Het gezin verhuisde twee jaar later naar Haarlem. Zijn vader was hoofdagent van politie. Jan was tekenaar van beroep. Hij trouwde op 14 mei 1936 in Haarlem met Anna Adriana Moojen (1907). Ze kregen twee dochters, Louise (1938) en een zoon Robert (1943). Rob was vernoemd naar de oprichter van Scouting Robert Steven Baden Powell.

Op 14 mei 1929 kwamen drie jonge mannen van de CJMV bij elkaar om een padvindersgroep op te richten; Jan van Zon, Kees Schuddebeurs en Frans Bakker. Het was de tweede groep in Hengelo. Een groep voor “de gewone man” en niet zo elitair als groep I. Toen de groep op 25 oktober geïnstalleerd werd, werd Jan hopman.

In 1932 werd hij assistent districtscommissaris verkenners van het district Zwolle. Later kreeg hij dezelfde functie binnen het district Twente. Willem van Gelder was hier districtscommissaris. Hij zat ook in het bestuur van de NCVP. Omstreeks 1937 krijgt de groep waar hij actief was in Hengelo de naam Hendrik Hudson. Jan gaat met een aantal scouts naar de Wereld Jamboree in Vogelenzang. In 1940 installeert hij Hopman Jaap Versteeg als zijn opvolger. De installatie vindt plaats voor de net gebouwde blokhut aan het Pruisische Veld. Jan woonde voor de oorlog aan de Deurningerstraat in Hengelo.

Op 2 april 1941 wordt Scouting door de bezetter verboden. Door heel Nederland werden veel commissarissen van Scouting direct na het verbod gevangen gezet en verhoord. Onder hen was ook Cornelis Beets. In de archieven van het NIOD is de communicatie bewaard tussen gemeenten, provincies en het Rijk over aangehouden en gearresteerde burgers. Hierbij zitten ook een aantal verslagen over de aanhouding van kopstukken uit Scouting. Op 3 april 1941 stuurt de Burgemeester van Hengelo naar de Commissaris der Provincie Overijssel een briefje:

> *Aan de heer commissaris van de Provincie Overijssel*
>
> *Door dezen dele ik u mede dat ik op woensdag 2 dezer, des morgens te 7 uur, op last van de Sicherheitspolitzei, te Enschede ben gearresteerd. Eveneens geschiedde met mijn vrouw. Huiszoeking werd gedaan (door den commissaris van politie en een rechercheur), waarna mijn vrouw en ik naar het bureau van de politie werden gebracht. Een en ander stond in verband met de opheffing van de Padvinderij waarin ik de functie van voorzitter der plaatselijke commissie (bestuur) van de jongens vervulde, en mijn vrouw assistent hoofdcommissaresse bij de meisjes was. Met ons werden ongeveer veertig andere Hengelosche ingezetenen gearresteerd.*
>
> *Mijn vrouw moest, als hoofd van de meisjes-padvindsters uit geheel Twente en de Gelderschen Achterhoek dor de Sicherheitspolitzei in Enschede verhoord worden, evenals de heer ir. A. Beets, pas afgetreden als lid van het hoofdbestuur der Nederlandsche padvindersvereniging en dhr van Zon, assistent districtscommissaris, dus hoogste plaatselijke leider bij de jongens alhier. Alle anderen, w.o. ik, werden hier door de Hengelosche politie verhoord op de door de Sicherheitspolitzei voorgeschreven*

vragenlijst (w.o. vragen naar onzedelijkheid (!) bij de padvinderij en naar evt verbindingen met het buitenland).

Ook deel ik voorts mede, dat ik en mijn vrouw tot ongeveer 12 uur zijn verhoord. We werden hierna samen met anderen vrijgelaten. Terwijl ook de heer van Zon in den loop van den dag uit Enschede terugkwam. Alleen de heer Beets werd vastgehouden en zal, naar werd medegedeeld, voorlopig vastgehouden worden. Hij is hedenmorgen naar Den Haag gebracht.

Eindelijk moet ik u nog melden dat mijn vrouw hedenmorgen wederom werd opgehaald. Zij moest om 10 uur wederom bij de Sicherheitspolitzei komen. Te ongeveer half een was zij, na wederom ondervraagd te zijn, weer terug.

Ik hoef u waarschijnlijk iet te schilderen welk een indruk al deze arrestaties van en huiszoekingen bij zooveele, allen bekende ingezetenen van alle richtingen en standen, zowel bij de jeugd als bij de ouders te Hengeloo, waar de padvinderij zoo ontzaglijk bloeide (ik schat het aantal aangesloten padvindsters en padvinders tezamen op wel een kleine 1000) maakten.

De burgemeester van Hengelo
J. Ae. H. J. van der Dussen.

Onderscheidingen

Het bestuur van de vereniging "De Nederlandse Padvinders" heeft besloten toe te kennen

DE ZILVEREN JACOBSSTAF

AAN

J. van Zon, VTL, Hengelo(O)

voor buitengewoon verdienstelijk werk gedurende een zeer groot aantal jaren voor de ontplooiing van de Padvindersbeweging.

In 1945 gebruikten de Canadezen de blokhut als onderkomen. Vlak na de oorlog is het gebouw door een schoorsteenbrand totaal verwoest.

Zijn familie was een echt padvindersgezin. Jan en zijn zoon Rob waren actief bij de Hendrik Hudson groep, zijn vrouw en hun twee dochters waren bij de meisjespadvindsters van Heralda aan de Mussenstraat. In 1962 ontving Jan een Zilveren Jacobsstaf. Hij was toen oubaas bij de groep.

Jan overleed in 1981.

Meer informatie

Registratie Jan van Zon in 1880 » Open Archieven
Registratie Jan van Zon & Louisa Sophia André & Gerrit van Zon & Franciscus d'Hondt & Adriaan van Zon & Franciscus van Zon & Rinsje Olij & Rosalina Dhondt & Guurtje van Zon & Aris van Zon & Jannigje Dubbeldam & Cornelia Helena Maria van Zon & Adriaan van Zon & Rosalina van Zon & Johannes Gijsbertus van Zon & Franciscus van Zon & Petrus Franciscus van Zon & Jan van Zon & Johannes van Zon & Arie van Zon & Antonia van Zon in 1880 » Open Archieven
Geboorte Anna Adriana Moojen op 12 augustus 1907 te Haarlem » Open Archieven
Nieuwe Haarlemsche courant » 14 mei 1936 - Art. 76 | Delpher
Nieuwe Hengeloosche courant » 15 jan 1938 - Art. 66 | Delpher
Twentsch nieuwsblad » 07 mei 1943 - Art. 19 | Delpher
Huwelijk Jan van Zon & Gerrit van Zon & Rinsje Olij & Anna Adriana Moojen & Johannes Gerardus Moojen & Sanderijntje de Jong op 14 mei 1936 te Haarlem » Open Archieven
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 16, 1932, no 7, 1932 » 1932-07 - Pag. 9 | Delpher
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 26, 1940, no 1, 1940 » 1940-01 - Pag. 22 | Delpher
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 25, 1939, no 7, 1939 » 1939-07 - Pag. 23 | Delpher
Algemeen – Scouting Hendrik Hudson Groep
Jubileumboek Het Wel en Wee van de HhG, Thijs Geertsema
Weest Paraat, september 1962

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.